

Ελληνικές Εκλογές: Ποιο κόμμα θα κερδίσει τους κεντρώους;

Οι πολιτικές αναγνώσεις για το κεντρώο ακροατήριο διαφέρουν ανάλογα με το ποιος τις κάνει. Για εκείνους που το Κέντρο ευνοεί, είναι αναμφισβήτητο αυτός ο χώρος που «κερδίζει εκλογές». Για τους άλλους, το Κέντρο μοιάζει περισσότερο με πολιτικό κατασκεύασμα, που ανοιγοκλείνει τις και είναι ακορντεόν ανάλογα με την επικαιρότητα και την πόλωση. Αν σε κάτι συμφωνούν όλοι, ωστόσο, είναι πως υπό κανονικές συνθήκες η κλίση των κεντρώων ψηφοφόρων «δείχνει» προς την πλευρά του νικητή: η πολιτική δύναμη που καταφέρνει να τους κερδίσει έχει συσπειρώσει επαρκώς τους δικούς της και επεκτείνει επιτυχώς την επιρροή της.

Το «ναι» του δημοψηφίσματος του 2015

Τις κρίσιμες στιγμές της προηγούμενης δεκαετίας, το Κέντρο «μίλησε» πολλές φορές, όμως θεωρείται πως η μεγαλύτερη ήττα του ήταν εκείνη που τελικά του έδωσε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Το «ναι» του δημοψηφίσματος του 2015, που κατά κύριο λόγο ήταν η απάντηση που δόθηκε από κεντρώους, κεντροαριστερούς και κεντροδεξιούς ψηφοφόρους που ήδη είχαν αποδεχτεί τον «μεγάλο συνασπισμό» ΝΔ – ΠΑΣΟΚ την περίοδο 2012-2014, έγινε η κινητήριος δύναμη πίσω από το «μέτωπο λογικής» εναντίον της προηγούμενης κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Σε εκείνο το κοινό απευθύνθηκε λίγο καιρό αργότερα η ΝΔ του Κυριάκου Μητσοτάκη για να κερδίσει τις εκλογές του 2019 – και μαζί, στη μεσαία τάξη που δυσσαρεστήθηκε πολύ από την οικονομική πολιτική που ακολούθησε ο ΣΥΡΙΖΑ μετά την υπογραφή του τρίτου Μνημονίου. Δεν ήταν λίγοι εκείνοι οι ψηφοφόροι που στις προηγούμενες εκλογές έκαναν για πρώτη φορά ιδεολογικό άλμα, ψηφίζοντας ΝΔ, με στόχο την αποχώρηση της προηγούμενης κυβέρνησης και την επάνοδο στην πολιτική και οικονομική κανονικότητα. Κύριος λόγος για αυτή τη μεταπήδηση ήταν ο ίδιος ο Μητσοτάκης, ο οποίος έκανε εκτεταμένα ανοίγματα προς το Κέντρο, προτάσσοντας, μεταξύ άλλων, το αίτημα μιας σιωπηλής πλειοψηφίας για θεσμική κυβερνητική διαχείριση, στην οποία το κεντρώο ακροατήριο, σύμφωνα με τις έρευνες της εποχής, θεωρούσε πως έπασχε ο ΣΥΡΙΖΑ.

Διαδοχικές κρίσεις

Τρίαμιση χρόνια αργότερα, οι διαδοχικές κρίσεις με τις οποίες ήρθε αντιμέτωπη η σημερινή κυβέρνηση δεν κατάφεραν να αλλάξουν τη θέση των κομμάτων στις δημοσκοπήσεις. Η υπόθεση των παρακολουθήσεων δημιούργησε όμως, ίσως για πρώτη φορά από τις τελευταίες εκλογές, μια ρωγμή σε ένα κατά τα άλλα αρραγές μέτωπο: οι κεντρώοι ψηφοφόροι επιρρίπτουν ευθύνες, αν μη τι άλλο για τη διαχείριση του ζητήματος, στο Μέγαρο Μαξίμου. Στην ερώτηση που απηύθυνε η GPO στους ερωτώμενους (Νοέμβριος 2022, «Παραπολιτικά»), για το αν υπάρχει ευθύνη του Πρωθυπουργού στη συγκεκριμένη

ΕΣΕΙΣ ΘΑ ΛΕΓΑΤΕ ΟΤΙ ΕΙΣΤΕ ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ, ΔΕΞΙΟΣ, ΚΕΝΤΡΟΣ, ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΟΣ, ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΟΣ, ΑΚΡΟΔΕΞΙΟΣ, ΑΚΡΟΑΡΙΣΤΕΡΟΣ;

Ποσοστά %	1 ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΚΥΡ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ:						
	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟ-ΔΕΞΙΟΣ	ΔΕΞΙΟΣ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΝΟΗΜΑ
Ναι	44,4	84,8	63,7	36,5	8,4	8,8	44,0
Μάλλον ναι	10,7	4,9	14,5	9,7	10,7	13,5	14,2
Μάλλον όχι	10,9	2,0	6,5	13,6	17,9	16,7	12,2
Οχι	32,6	8,3	14,3	39,7	62,4	61,0	23,9
ΔΕ / ΔΑ	1,4	0,0	1,0	0,5	0,6	0,0	5,7

Ποσοστά %	2 Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΩΝ ΠΛΗΤΤΕΙ ΤΗΝ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΚΥΡ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ:						
	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟ-ΔΕΞΙΟΣ	ΔΕΞΙΟΣ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΝΟΗΜΑ
Ναι	38,9	78,1	61,7	31,2	2,0	4,0	38,3
Μάλλον ναι	5,5	2,4	8,3	5,9	3,3	5,2	8,0
Μάλλον όχι	13,2	8,1	11,4	15,6	14,4	16,9	15,2
Οχι	41,4	8,6	18,6	46,0	80,3	73,9	37,1
ΔΕ / ΔΑ	1,0	2,8	0,0	1,3	0,0	0,0	1,4

Ποσοστά %	3 ΠΟΣΟ ΠΙΘΑΝΟ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΝΑ ΣΑΣ ΕΠΗΡΕΑΣΕΙ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΘΑ ΨΗΦΙΣΕΤΕ ΣΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ :						
	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟΣ	ΚΕΝΤΡΟ-ΔΕΞΙΟΣ	ΔΕΞΙΟΣ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΝΟΗΜΑ
Πολύ	24,0	49,7	41,0	19,0	2,2	5,7	15,7
Αρκετά	6,6	9,7	10,6	7,9	0,4	4,0	3,4
Λίγο	8,8	8,0	8,4	9,9	10,0	4,3	10,3
Καθόλου	60,0	32,0	39,1	62,8	87,4	86,0	69,9
ΔΕ / ΔΑ	0,6	0,6	0,9	0,4	0,0	0,0	0,7

*Πηγή: GPO, Νοέμβριος 2022 («Παραπολιτικά»)

Η ΝΔ δεν έχει καταφέρει να διατηρήσει τα επίπεδα επιρροής που είχε το 2019, όμως η ανάμνηση της περιόδου διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και οι μέχρι τώρα επιλογές της Κουμουνδούρου δεν επιτρέπουν στο ίδιο κοινό ευρείες απευθείας μεταπηδήσεις προς την πλευρά του κόμματος του Αλέξη Τσίπρα.

υπόθεση, το 78,2% των κεντροαριστερών απαντά «ναι» ή «μάλλον ναι», ενώ στους κεντρώους το ποσοστό φτάνει το 46,2%. Στην ερώτηση αν οι παρακολουθήσεις πλήττουν την εμπιστοσύνη τους στο πρόσωπό του, το ποσοστό που απαντά «ναι» ή «μάλλον ναι» για τους κεντροαριστερούς φτάνει το 70%, ενώ για τους κεντρώους το 37,1%. Αν για τους κεντροαριστερούς το ποσοστό εξηγείται εύλογα (καθώς έτσι αυτοπροσδιορίζονται τόσο ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ όσο και ψηφοφόροι του ΣΥΡΙΖΑ), το ποσοστό στο αμιγώς κεντρώο ακροατήριο αποδεικνύει τη σχισμή που φαίνεται και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: υπάρχουν υποστηρικτές της κυβέρνησης που δεν ανήκουν στο τυπικό κομματικό ακροατήριο της ΝΔ που συζητούν πια ανοικτά τις ευθύνες της κυβέρνησης, πολλές φορές ερχόμενοι σε σφοδρή αντιπαράθεση με τους υπόλοιπους, που κρίνουν πως παρά τα λάθη στη διαχείριση η «μεγάλη εικόνα» και τα πρόσωπα που απαρτίζουν τις εναλλακτικές επιλογές συνεχίζουν να κάνουν την ψήφο στη ΝΔ μονόδρομο. Στην ερώτηση της GPO αν η υπόθεση των υποκλοπών θα επηρεάσει την τελική επιλογή του κόμματος που θα ψηφίσει ο ερωτώμενος στις επόμενες εκλογές, το 51,6% των κεντροαριστερών απαντάει «πολύ» ή «αρκετά», ενώ ίδιες απαντήσεις δίνει το 26,9% των κεντρώων. Στους κεντροδεξιούς το ίδιο ποσοστό είναι πολύ μικρότερο, φτάνοντας μόλις το 2,6% – δείχνοντας πως η υπόθεση δεν έχει πλήξει στον βαθμό που ενδεχομένως να ήθελε η αντιπολίτευση το πιο παραδοσιακό κομμάτι των ψηφοφόρων της ΝΔ.

Το ζήτημα των παρακολουθήσεων

Τα τελευταία αυτά ευρήματα δείχνουν ότι το αρραγές του «μετώπου λογικής» δεν είναι πια το ίδιο – και μεγάλο ρόλο σ' αυτό παίζει το ζήτημα των παρακολουθή-

σεων, ακόμα και δεν αποτελεί το κύριο σημείο ενδιαφέροντος για τους πολίτες, που το κατατάσσουν χαμηλά σε σημαντικότητα σε σχέση με την ακρίβεια ή τα εθνικά. Δείχνει ωστόσο πως δεν υπάρχει και κύρια δεξαμενή που απορροφά την όποια δυσανεμία του πολιτικού κέντρου, η οποία σε εναλλακτική περίπτωση θα ήταν η αξιωματική αντιπολίτευση. Με άλλα λόγια, η ΝΔ δεν έχει καταφέρει να διατηρήσει τα επίπεδα επιρροής που είχε το 2019, όμως η ανάμνηση της περιόδου διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και οι μέχρι τώρα επιλογές της Κουμουνδούρου δεν επιτρέπουν στο ίδιο κοινό ευρείες απευθείας μεταπηδήσεις προς την πλευρά του κόμματος του Αλέξη Τσίπρα. Παρά τις επικρίσεις, το πεδίο του πολιτικού κέντρου εκτιμάται πως είναι ανοικτό για τον Κυριάκο Μητσοτάκη, χωρίς όμως την ίδια δεδομένη στάση που υπήρχε στις προηγούμενες κάλπες. Αυτό το «άνοιγμα» των κεντρώων θεωρείται από στελέχη της αντιπολίτευσης ευκαιρία τόσο για τον ΣΥΡΙΖΑ όσο και για το ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ – για τους μεν γιατί η απορριπτική διάθεση δεν μοιάζει πια το ίδιο ισχυρή, ή τουλάχιστον το ίδιο δεδομένη, όσο το κύμα του 2019, και για τους δε γιατί οι ανεπάρκειες κυβέρνησης και αξιωματικής αντιπολίτευσης επιτρέπουν σε έναν πιο παραδοσιακό εκφραστή του λεγόμενου προοδευτικού Κέντρου να διεκδικήσει ένα μεγαλύτερο κομμάτι του.

Το πολιτικό κέντρο

Αν επίσης κάτι γίνεται σαφές από τις απαντήσεις αυτές είναι πως το πολιτικό κέντρο δεν αποτελεί μια μάζα χωρίς ιδεολογικά χαρακτηριστικά, αλλά ένα κοινό που έχει συγκεκριμένες πολιτικές και θεσμικές απαιτήσεις, είτε τις βάζει σε προτεραιότητα είτε όχι. «Υπάρχει και μία γενναιοδωρία του ελληνικού λαού, ο οποίος σου λέει ότι είμαι έτοιμος να θυσιάσω οποιαδήποτε ευαισθησία μου φιλελεύθερου χαρακτήρα για να μην έρθει ο ΣΥΡΙΖΑ, για να μην έχω τον κίνδυνο της επιστροφής του ΣΥΡΙΖΑ. Λες, εντάξει, αυτό το καταλαβαίνω, είναι μία λογική η οποία είναι στέρεη, αλλά εξαιρετικά απλουστευτική, διότι δεν σου θέτει κανείς θέμα να επιστρέψει ο ΣΥΡΙΖΑ», σχολίασε ο Ευάγγελος Βενιζέλος σε δημόσια συζήτηση στον «Ευριπίδη» με αφορμή το τελευταίο του. «Το θέμα είναι ποια θα είναι η ποιότητα μίας εξουσίας διαφορετικής, η οποία θα είναι ευρωπαϊκή, θα είναι σύγχρονη, θα είναι ευαίσθητη απέναντι στα νέα προτάγματα, θα είναι πραγματικά φιλοπεριβαλλοντική, θα είναι πραγματικά αναπτυξιακή, θα είναι πραγματικά δημοκρατική, θα είναι πραγματικά δικαιοκρατική, θα είναι και πραγματικά συλλογική, θα είναι και πραγματικά διαφανής και διαπερατή», ανέφερε χαρακτηριστικά, απηχώντας υπό μια έννοια αυτό το κομμάτι του κεντρώου ακροατηρίου που στέκεται πιο επικριτικά απέναντι στα πεπραγμένα της σημερινής κυβέρνησης.